

Szemináriumi dolgozatok alapvető alaki és tartalmi követelményei

(2009/2010 II. szemeszter)

1.1 Általános alaki (formai) szempontok

- A dolgozat szerkesztésénél 12 pontos betűméretet, és 1,5-es sorközt alkalmazzon. Javasolt betűtípus: Times New Roman. Az archaizáló, vagy túl díszes betűtípus alkalmazása mindenképp kerülendő. A törzsszöveg terjedelme címlap, könyvjegyzék, melléklet **nélkül BA képzésben legkevesebb 5, MA képzésben 10 oldal** legyen!
- A századokat mindig következetesen adja meg (római vagy arab számmal)! A számítógépes szövegszerkesztő programok sajátos beállításuk miatt gyakran a pont utáni szót automatikusan nagybetűvel kezdik. Például: *XVI. Századi fejlemények...* Erre ügyeljen!
- A szövegben előforduló idegen kifejezéseket, esetleges idegen nyelvű részeket dőlt, azaz *kurzív* betűvel nyomtassa!
- A szövegben előkerülő címeket *dőltsel* szokás szedni.
- A személynevek első előfordulásakor teljes alakban szerepeljenek!
- Sorszámok, és többszerzős műveknél a szerzők neve közé **középhosszú kötőjel** (CTRL és mínuszjel a numerikus billentyűzeten) kerüljön! Példák: 1543–1555; 4–48.; XI–XV.
- A lapalji jegyzet számát mindig az írásjelek után tegye. Helytelen: [Non coronat³,] Helyes: [Non coronat,³].
- A dolgozat szövegében ne alkalmazzon rövidítéseket! Kerülendők az *ill.*, *száz.*, *dec. 20.*, *É-Európa*, illetve hasonló rövidítések!
- A szóbeli előadásmódra utaló fordulatok kerülendők! Például: *Nézzük meg alaposabban!* vagy *Most látjuk csak az igazi jelentőségét...*

1.2 Helyesírás

1.2.1 A magyar nyelvű szakdolgozatoknak mindig a magyar helyesírási szabályok figyelembevételével kell íródni! Ha bizonytalannak érzi magát ebben, akkor támaszkodjon a *Magyar helyesírási szótár* anyagára! A világhálón: <http://helyesiras.hu>

1.2.2 Földrajzi nevek írása

Ha az adott névnek van a magyar történeti irodalomban meggyökeresedett alakja, akkor az a használandó. Például: *Konstantinápoly*, *Hadrianopolisz*, *Briinn*. Ezek általában megtalálhatók a *Történelmi Világtalaszban*. Számos földrajzi névnek van magyar változata. Ha ilyen létezik, mindig ez a használatos! Például: *Bécs*, *Krakkó*, *Boroszló*, *Milánó*, *Grác*. Fontos, hogy minden földrajzi hely fekvését ellenőrizni kell valamely történeti atlaszban. Ez sok félreértést eloszthat! Ha az adott névnek több, különböző történeti időszakokhoz kapcsolódó, vagy különböző nyelvű alakja létezik, akkor kívánatos az első előfordulás esetében ezeket zárójelben megadni. A jelenlegi országhatárokat figyelembe vevő hivatalos névalak mindig közlendő. Például: *Danzig* (*Gdańsk*, *Dancka*). Kívánatos a speciális mellékjeleket, ékezeteket alkalmazó nyelvek esetében ezekre a jelekre külön is figyelni és a neveket az adott nyelv helyesírási szabályai szerint közölni. Például: *Oláhláposbánya* (*Lăpuș – Románia*).

1.2.3 A **személynevek** esetében is a magyar történeti irodalomban megszokott alakok alkalmazandók. Ennek megfelelően az **uralkodók**, **szentek**, **pápák**, **főpapok** neve **magyar formában** írandó. Idegen nyelvű szakirodalom használata esetén külön figyelni kell, hogy az adott műben alkalmazott névalakok átvehetők-e a magyar nyelvű dolgozatba. Például nem *Augustine*, hanem *Ágoston*, nem *Innocent*, hanem *Ince* a használatos névalak. Ügyeljen latin

ábécével átírt nem latin betűs személy-, és helyneveknek a magyar helyesírás szabályai szerinti átírására is.

1.3 Kép

Képet, illusztrációt csak megfontoltan érdemes használni. Nem ajánlott csak azért használni egy képet, hogy „színesítse” a mondanivalót. Ha egy kép elemzése a dolgozat szerves részét képezi, akkor kívánatos a kép beillesztése. Hasonló elvek érvényesítendőek a térképek, táblázatok közlésénél is. **Minden esetben meg kell adni az adott kép, térkép, táblázat forrását.** Ha a világhálóról származik a kép, akkor ebben az esetben a digitális hivatkozásokról írt elvek alkalmazandók.

2. Címleírási és hivatkozási szabályok

Az egyetemi szemináriumi dolgozatok estében **alapkövetelmény** a megfelelő tudományos apparátus közlése. Ez a **hivatkozásokból** (lapalji jegyzetekből) és a mű végén álló **bibliográfiából** áll. Végjegyzetek használatát kerüljük!

A hivatkozás azt jelöli, hogy honnan származik a dolgozatban felhasznált előismeret. A jegyzetben közölt hivatkozással jelöljük a forrást, hitelesítjük az adatot, szakirodalmi ismereteinket bizonyítjuk. Fontos, hogy a jegyzet **egyértelműen** visszakereshető legyen, ezért szerepeljen minden önálló egység mellett a pontos helymegjelölés. Ha a jegyzetekben egy műre többször hivatkozik, akkor csak az első esetben adja meg a teljes címleírást. A továbbiakban rövidítve hivatkozzon rá! A rövidítések használatánál is legyen **következetes!**

A bibliográfia **rendezett** adatsor, ha más indokoltabb rendezőelv nincs, akkor ABC rendben szerepelnek az adatok a szerző, illetve az adott tétel első szava szerint.

A tudományos dolgozatok formai követelményeire vonatkozólag a magyar irodalomban több eltérő módszer él egymás mellett. Különböző kiadók, illetve szakfolyóiratok más-más elveket követnek. Részletesen lásd a *könyvtárinformatika* tárgy honlapjának megfelelő oldalain: [<http://biblsrc.btk.ppke.hu/kvth>].

Minden leírásnak tartalmaznia kell a szerző/k **teljes** nevét és a mű címét, ezt követi a megjelenés ideje (év) (internetes forrásnál a megtekintés időpontja: év, hó, nap) és helye (folyóiratban, tanulmánykötetben megjelent forrás esetén ennek pontos adatai, internet esetén az a pontos link, amelyen a hivatkozott forrás megnyílik).

Minden dokumentumfajtára vonatkozik, hogyha bizonyos adat nem található, akkor ennek hiányát minden esetben jelezni kell: név nélkül, szerző ismeretlen, évszám nélkül, hely ismeretlen, stb. Értelemszerű rövidítés megengedett (n. n., é. n., h. n.).

A hivatkozásokban használatos magyar rövidítések (a törzsszövegben kerülje a rövidítéseket!):

- ha a megjelenés helye Budapest: Bp. (minden más települést kiírunk)
- kötetszám megadáskor a kötet szó: *köt.*
- vesd össze: *vö.*
- ugyanő: *uő*
- ugyanott: *uo.*
- idézett mű: *i. m.* (szóközzel!)
- lásd: *l.* vagy *ld.*
- jegyzet: *jz.* vagy *jegyz.*

2.1 Monográfiák

– első hivatkozásnál: **Szerző-k: Cím. Kötet száma. Megjelenés helye, éve.** ([ha van] Sorozat címe, kötet száma). oldalszám.

- ismételt hivatkozásnál legegyszerűbben: *Szerző-k megjelenés éve* oldalszám.
- További lehetőségek: *Szerző-k: i. m. megjelenés éve* oldalszám.
- Szerző-k: Rövidített cím... i. m.* oldalszám.

Hermann Egyed: A katolikus egyház története Magyarországon 1914-ig. München, 1973.

Hahn István–Kákosy László–Komoróczy Géza: Az ókor története II. Bp., 1986.

Hermann 1973. 45.

Hermann E.: i. m. 1973. 45.

Hermann E.: A katolikus egyház... 45.

2.2 Tanulmánykötetek:

- első hivatkozásnál: *Szerző-k: Cím. In: Szerző: Kötet cím. Szerkesztő. Kötet száma. Megjelenés helye, éve.* Terjedelem. ([ha van] Sorozat címe, kötet száma). Oldalszám.
- ismételt hivatkozásnál: *Szerző-k megjelenés éve* oldalszám.

Szegedy-Maszácz Mihály: Irodalom és művészetek a 18. sz. elejétől napjainkig. In: A magyarságtudomány kézikönyve. Szerk. Kósa László. Bp., 1991. 541–642.

Őze Sándor: Apokaliptika és nemzeti mítoszok. In: Uő: A Határ és a Határtalan. XVI. századi identitáselemek vizsgálata Magyarországon. Bp., 2006. 261–302.

2.3 Folyóiratok

- első hivatkozásnál: *Szerző-k: Cím. Folyóirat neve. Évfolyam(megjelenési év)kötetszám terjedelem. Oldalszám.*
- ismételt hivatkozásnál: *Szerző-k megjelenés éve* oldalszám.

Kubinyi András: Az 1505. évi rákosi országgyűlés és a szittya ideológia. Századok 140(2006)2 361–374.

2.4 Lexikon szócikk

Ha az adott szócikk szerzője megállapítható, akkor a szerző neve feltüntethető. Ha a szócikk szerzőjének a neve nem állapítható meg, akkor is minél pontosabb hivatkozás szükséges.

Kovács Sándor Iván: Esterházy Pál. In: Új magyar irodalmi lexikon. I. Bp., 1994. 212.

2.5 Digitális forrásra utaló hivatkozások

Egyre több forrás, vagy szakirodalom érhető el a világhálón vagy digitális adathordozón keresztül. Természetesen ezekre is hivatkozni kell a dolgozat jegyzeteiben, vagy bibliográfiájában, bár ezen hivatkozások szabályai a magyar nyelvű dolgozatok esetében még

nem kiforrottak. Ha olyan CD-ROM-ot vagy a világhálón elérhető munkát használ (MEK), amely egy nyomtatásban korábban megjelent mű digitális kiadását tartalmazza, akkor a CD-ROM-ra/internetre való hivatkozás mellett/helyett az eredeti műre is utalhat, ha annak minden ehhez szükséges adatát tudja.

2.5.1 CD-ROM: Mivel általában egy CD-ROM-nak is van szerzője, címe, kiadója, esetleg a kiadási szám analógiájaként felfogható verzió-száma, így a lehetőségek szerint a könyvekre való hivatkozás szabályai követendők.

Engel Pál: Magyar középkori adattár. Bp., Arcanum Adatbázis Kft., 2001. (Középkori magyar genealógia)

2.5.2 Internetes honlapokra való hivatkozás: Ezek esetében, ha lehet, adja meg, hogy ki, vagy mely intézmény szolgáltatja az adott információt. A pontos elérési idő megadására szükség van, mert az internet sajátosságainak megfelelően a lenti címen lévő anyag onnan lekerülhet, vagy megváltozhat.

Tusor Péter: Katolikus konfesszionalizáció a kora újkori Magyarországon. Egyetemi jegyzet. PPKE-BTK, 2008. http://histor.btk.ppke.hu/down/hist_eccl_lib-1.pdf (2008. május 12.).

3.6 Levéltári jelzet (a FONS folyóirat ajánlása alapján)

Nem elegendő a felhasznált dokumentum csomó vagy dobozszinten megadott pontos jelzete, szükséges megadni a fond címét is. A szöveges cím mélységéhez és formai szempontjaihoz jó alapot biztosít: *Kosáry Domokos:* Bevezetés Magyarország történetének forrásaiba és irodalmába. I. köt. 1. Általános rész I–II. Bp., 1970., illetve az egyes repertóriumok.

Például, ha arra a dokumentumra hivatkozunk, amely a Magyar Országos Levéltárban a jezsuita rend rendházainak iratai között található, akkor nem elegendő a jegyzetben azt írni, hogy: MOL E 152, hanem fel kell oldani az iratcsoport rövidítését is.

MOL E 152 Magyar kincstári levéltárak, Magyar Kamara Archívuma. Acta Jesuitica.

A levéltár nevének rövidítése, a szekció betűje és a fond száma után nem teszünk sem vesszőt, sem pontot (lásd ehhez a levéltári repertóriumokat is).

A levéltárakra és a fondokra is többször hivatkozhatunk, ilyen esetben az első előfordulás alkalmával két módon adhatjuk meg a további rövidítést, a fondoknál a fondszámmal és címmel.

1. Magyar Országos Levéltár (= MOL) E 152 Magyar kincstári levéltárak, Magyar Kamara Archívuma. Acta Jesuitica. (= E 152 Acta Jesuitica.)

2. Az Egri Érsekség Levéltára (a továbbiakban: EÉL) Gazdasági Levéltár. I. Acta Jurium. Liber 5. Fundatio seminarii Agriensis. (a továbbiakban: Fundatio sem. Agr.)

A Bibliára, illetve klasszikus művekre való hivatkozás esetén más elvek a követendőek, tehát például a Bibliára nem oldalszám alapján kell hivatkozni, hanem a könyv és a fejezet megadásával.

Ha szó szerint idézünk valakitől, akkor minden esetben kell idézőjelet használni, és jegyzetben a pontos származási helyet megadni. Ez a hivatkozás, amelyet minden érdemi adat átvételénél is

meg kell ismételni. Minden ami nem közismert, vagy köztudott, hanem speciális információ, amely a dolgozat témájához szorosan kapcsolódik, és nem a dolgozatíró által végzett kutatás eredménye, hivatkozással látandó el az adott helyen, ahol a szövegben szerepel.

A hivatkozást tanácsos a törzsszöveggel együtt készíteni, a jegyzetek utólagos beszúrása, jelölése nehéz, és nem végezhető el mindig pontosan.

A jegyzet nem csak hivatkozás lehet! Ide kerülhetnek olyan kiegészítések is, amelyeknek a törzsszövegben való szerepeltetése nem indokolt, de a dolgozatíró fontosnak tartja szerepeltetni (életrajzi adatok, fogalommagyarázatok stb.).

3. A tézispapír szerkezete

1.
2.

3.

4.

5.

6.
-----

1. Fejléc: Referáló neve: az előadás címe. A kurzus címe, a tanár neve. Egyetem neve. Dátum.
2. Feltétlenül fontos tényadatok, évszámok.
3. Kérdésfelvetés, az előadás céljának megfogalmazása.
4. Vázlatpontok, tézisek, lehetőleg forrásidézzettel/hivatkozással alátámasztva.
5. Az előadás eredménye, összefoglalása egy-két mondatban
6. Felhasznált és/vagy tájékoztató irodalom.

A tézispapír/kiosztmány lehetőleg ne legyen több mint egy oldal. Javasolt a 10 pontos betűméret és a szimpla sortáv. Képek, térképek csak különösen indokolt esetben kerüljenek rá.

4. Tájékoztató irodalom

Balogh László–Sinkovics Balázs: Segédlet szemináriumi- és szakdolgozatok készítéséhez. In: Középkori egyetemes történelem. Térképvázlatok gyűjteménye. Szerk. Szántó Richárd. Magyar Elektronikus Könyvtár 04818 (<http://mek.oszk.hu>)

Eco, Umberto: Hogyan írjunk szakdolgozatot. Bp., 1971. [és azóta sok kiadás]

Kornis Gyula: Bevezetés a tudományos gondolkodásba. A tudomány fogalma és rendszere. Bp., 1922.

Uő: A tudományos gondolkodás. A tudós lelki alkata I–II. Bp., 1943.

Orwell, G.: A politika és az angol nyelv (Politics and the english language) In: *Uő*: Az irodalom főszerkesztése, Bp. 1990

**Törekedjen a dolgozaton belüli formai és tartalmi következetességre!
Leadás előtt alaposan olvassa vagy olvastassa át a hibák kijavítása érdekében!
Ne hagyja utolsó pillanatra a munka elkészítését!**